

2. ECONOMISCHE SITUATIE IN DE ZUIVEL IN 2023 VOORUITZICHTEN VOOR 2024

2.1. WERELD

2.1.1. Toename melkproductie in 2023 stabiel op +1%

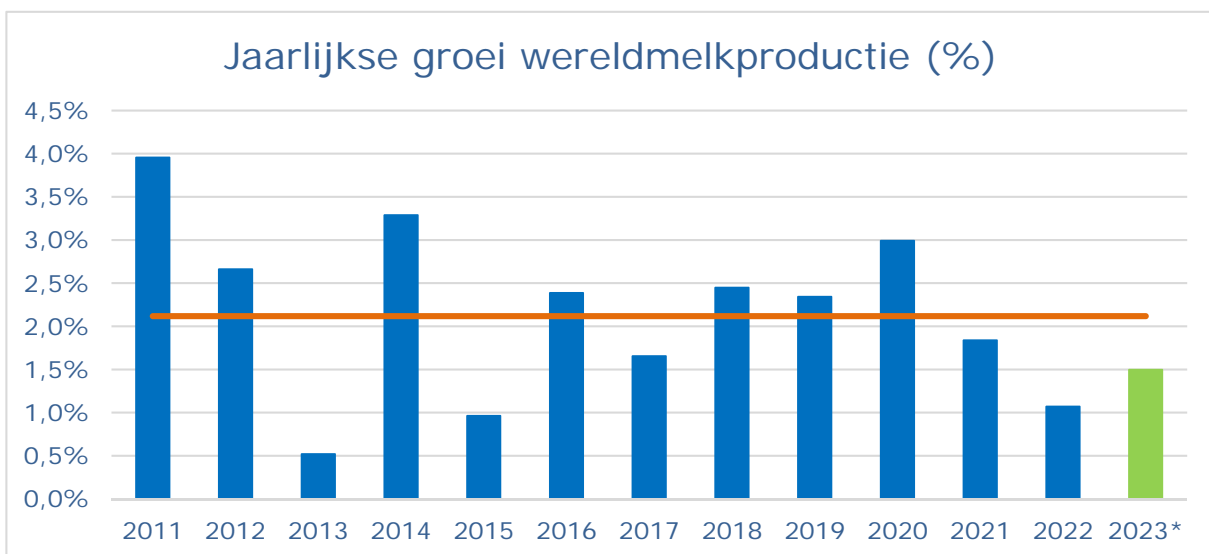
De jaarlijkse gemiddelde groei van de wereldmelkproductie tussen 2010 en 2023 ligt op 2,1%, met pieken in 2011, 2014 en 2020. Met 10 miljard liter (+1,1%) lag de toename van de melkproductie in 2022 duidelijk onder het meerjarig gemiddelde. In **2023** zien we opnieuw een licht hogere toename, van 1,5% (+14 mia liter).

Wereldmelkproductie per diersoort

(in miljoen ton)	2000	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Koemelk	492	599	667	741	752	758	765
Buffelmelk	67	93	109	133	138	143	
Geitenmelk	14	18	19	21	21	21	
Schape melk	8	10	10	10	11	10	
Andere	2	4	4	4	4	4	
ALLE MELK	584	723	809	909	926	936	950

- : niet beschikbaar

Bron: IDF - World Dairy Situation (2022: voorlopig, 2023: raming)

Voor **2024** wordt verwacht dat de melkproductie op wereldniveau nog iets minder snel groeit dan in het afgelopen jaar, ondanks de vooruitzichten op lagere veevoederkosten en een licht hogere melkprijs. Ongunstige weersomstandigheden, hoge kosten voor de verduurzaming van de melkveehouderij en strenge milieubeperkingen op verschillende continenten liggen aan de oorzaak. In het eerste kwartaal van 2024 zien we trouwens al dat de melkleveringen in de grote zuivelexporterende regio's lager liggen dan in 2023.

2.1.2. Extra koemelk komt vooral uit India en China

Ook in **2023** blijft India (123 mia l) de tweede grootste melkproducent, met enige afstand na de EU (153 mia ton) en gevolgd door de USA (103 mia l). In 2023 zien we voor de USA opnieuw een productiestijging die beduidend kleiner is dan vroeger gebruikelijk was. Ook in India neemt de productiestijging sterk af, maar klopt deze toch nog af op een verbluffende +2,5 mia l. De Chinese groei is eveneens minder uitgesproken dan het jaar voordien, maar blijft wel opvallend in absolute waarde (+1,8 mia l). Enkel in Rusland en Mexico zien we een sterkere stijging dan het jaar voordien. Australië tekende in 2023 een kleine plus op, terwijl hier vorig jaar nog een productiedaling gemeld werd. De productiedaling in Japan, Argentinië, de EU en Nieuw-Zeeland neemt toe, terwijl de productiedaling in Oekraïne dan weer afneemt, hoewel het effect van de Russische inval er duidelijk zichtbaar blijft. Voor het continent Afrika werd eveneens een productiedaling opgetekend voor 2023.

Voor de EU wordt over heel **2024** een kleine plus (+0,4%, incl. stijging gezien schrikkeldag) verwacht in volume, ondanks de daling van het aantal stuks melkvee. Bovendien voorziet men hogere vet- en eiwitgehalten. De input voor de Europese verwerkende industrie zou dus nog iets meer toenemen. De USA rapporteren een daling van de leveringen in Q1 van 2024 en verwachten zich over heel 2024 aan groei van slechts 0,7%. Voor Nieuw-Zeeland zien we in Q1 van 2024 een daling van -3,5%. Voor Australië daarentegen zien we over dezelfde periode een stijging van 2,5%. Bij de zuivelexporteurs in Zuid-Amerika zien we ook enige teruggang, in maart 2024 lagen de Argentijnse melkleveringen bijvoorbeeld maar liefst 14% onder het niveau van het jaar voordien. De meeste ruimte voor productiegroei vinden we in India en China. Maar ook Rusland kondigde reeds aan hogere melkleveringen te voorzien in 2024 dan in 2023. Deze inschattingen zijn uiteraard aan heel wat onzekerheden onderhevig.

Melkproductie in de wereld naar verschillende landen

(in 1.000 ton)	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
EU-28	149.938	162.870	-	-		
EU-27 (zonder VK)	-	-	154.161	153.626	153.139	-0,3
Verenigd Koninkrijk (VK)			15.680	15.536	15.541	0,0
Noorwegen	1.555	1.605	1.542	1.491	-	-
Zwitserland	4.080	4.043	3.781	3.711	-	-
IJsland	134	158	163	160	-	-
Rusland	31.847	30.781	32.226	32.978	33.800	2,5
Oekraïne	10.977	10.584	9.258	7.780	6.900	-11,3
Wit-Rusland	6.595	7.044	7.765	7.910	7.980	0,9
Servië	1.507	1.546	1.539	1.468	-	-
Australië (1)	9.373	9.971	9.124	8.370	8.454	1,0
Nieuw-Zeeland (2)	17.895	21.568	22.339	21.286	21.073	-1,0
Canada	8.434	8.773	10.035	10.178	10.265	0,9
USA	87.463	94.636	101.253	102.723	102.764	0,0
Mexico	10.997	11.736	12.750	12.980	13.250	2,1
Argentinië	10.600	11.552	11.445	11.904	11.700	-1,7
Brazilië	29.948	35.648	36.376	34.723	36.341	4,7
Chili	2.606	2.659	2.742	2.668	-	-
Uruguay	1.910	2.315	2.272	2.267	-	-
Venezuela	2.436	2.292	2.762	2.444	-	-
China	35.756	31.798	34.400	39.200	41.000	4,6
Japan	7.721	7.379	7.438	7.617	7.297	-4,2
India	54.903	73.645	108.307	120.453	122.937	2,1
Israël	1.290	1.422	1.584	1.620	-	-
Turkije	12.419	16.934	21.749	19.912	-	-
Pakistan	12.906	15.529	18.686	20.121	-	-
Iran	9.100	8.430	7.509	7.036	-	-
Uzbekistan	6.120	8.995	10.930	11.599	-	-
Zuid-Afrika	2.851	3.273	3.532	3.450	-	-
Totaal Koemelk	610.539	676.917	741.099	757.504	767.352	1,3
Buffelmelk	93.090	109.246	132.499	142.481	-	-
Schapen, geiten,	31.297	31.988	35.843	35.996	-	-
Totaal melkproductie	734.926	818.151	909.441	935.981	948.148	1,3

(1) melkjaar tot eind juni volgend jaar

(2) melkjaar tot eind mei volgend jaar

Bron: AMI

2.1.3. Boternoteringen nemen terug een vlucht

De prijsstijgingen die zich na de Corona-pandemie eind 2020 reeds voorgedaan hadden, werden in 2021 en begin 2022 doorgezet. De oorlog in Oekraïne zorgde allicht over onzekerheid in het aanbod en had zo een prijsverhogend effect. Vanaf het tweede kwartaal van 2022 vond een kentering van de prijzen plaats. In **2023** zette de prijsdaling zich nog verder. De stabilisatie dan wel herneming van de prijzen verliep verschillend voor melkvet als voor melkeiwit.

De wereldmarktprijs voor **boter** startte 2023 aan 4.750 USD/ton in januari en bleef stabiel over het voorjaar om vanaf de zomer te stijgen tot 5.500 USD/ton aan het einde van het jaar. Globaal werd op jaarbasis een stijging van 16% gerealiseerd. In het eerste kwartaal van 2024 piekte de prijs verder en tekenden we 6.400 USD/ton op (+16%).

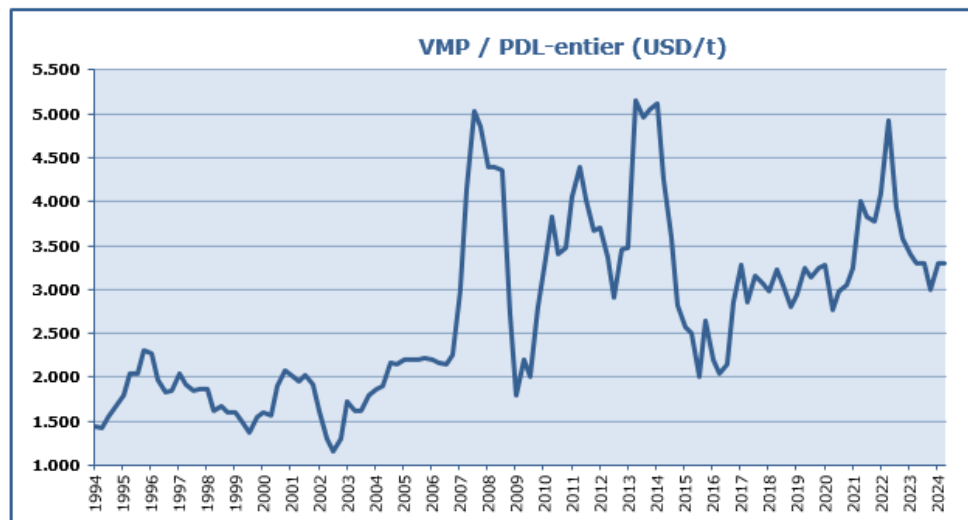
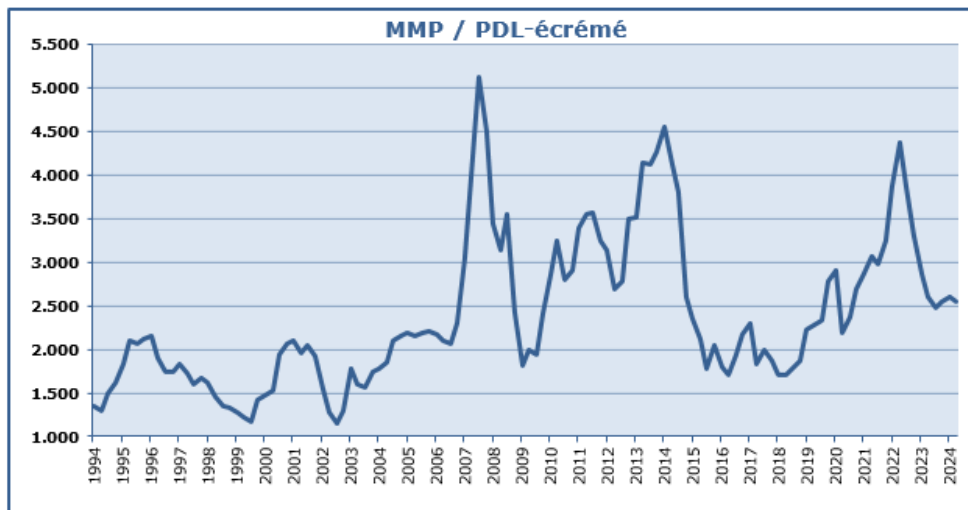
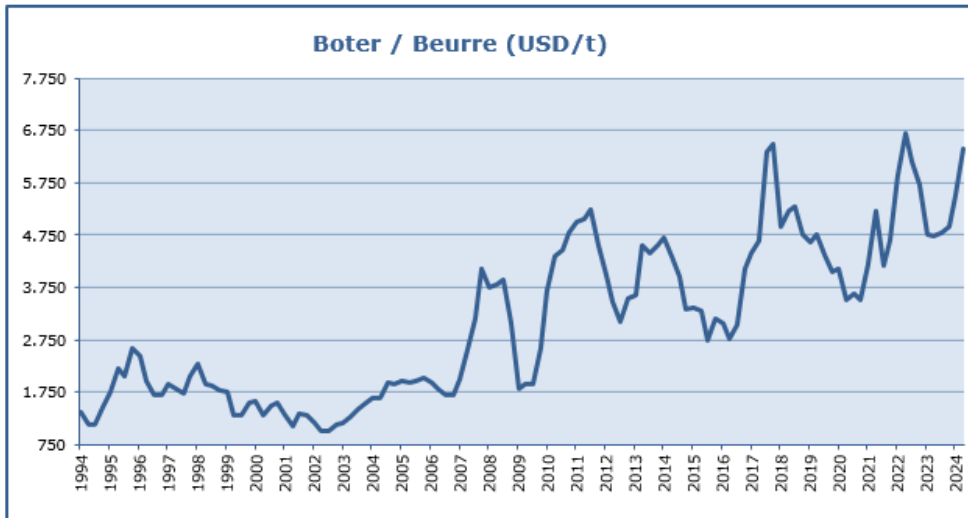
Magere melkpoeder volgde een gematigdere en negatievere prijsevolutie dan boter en startte op 2.875 USD/ton, om tot de zomer lichtjes te dalen naar 2.475 USD/ton. Vervolgens herstelde de prijs zich weer gedeeltelijk tot 2.600 USD/ton tegen januari 2024. Op jaarbasis kwam dit neer op een daling van 10%. De prijs daalde opnieuw lichtjes in het eerste kwartaal 2024 met 2% tot 2.550 USD/ton.

Volle melkpoeder vertoonde een gelijkaardige evolutie als magere melkpoeder. De prijs startte 2023 aan 3.575 USD/ton, en daalde geleidelijk naar 3.000 USD/ton in het najaar. 2023 werd na een lichte heropleving afgesloten met een volle melkpoederprijs van 3.300 USD/ton. Zo bleef de notering uiteindelijk stabiel over 2023. De prijs bleef vervolgens ook stabiel in het eerste kwartaal van 2024.

Ook begin **2024** zien we dus nog een verschillend prijspatroon. De (Amerikaanse) vraag naar boter stijgt, terwijl de (Chinese) vraag naar melkpoeder afneemt, wat respectievelijk resulteert in een prijsstijging en een prijsstabilisatie. De komende maanden zullen de noteringen verder worden beïnvloed door de verwachte tragere toename van de melkproductie, een toenemende mondiale vraag naar zuivel en de lage voorraden aan houdbare zuivelproducten, maar evenzeer door het langzame herstel van de koopkracht, de moeilijke geopolitieke situatie en verschillende logistieke belemmeringen. Over het algemeen kunnen we echter stellen dat een duidelijke daling van de noteringen voor de komende maanden niet binnen het verwachtingspatroon ligt.

In 2020 en 2021 steeg de euro tot 1,18 USD. In 2022 daalde de euro de eerste drie kwartalen sterk, tot net onder de 1 dollargrens, om daarna weer te stijgen tot 1,05 USD voor 1 euro. In 2023 zien we een vrij stabiele **USD/EUR koers**, die ook aanhoudt in het eerste kwartaal van 2024, en dit rond de 1,08 USD. Een zwakke euro is bevorderlijk voor de Europese uitvoer.

**Wereldzuivelmarkt - Gemiddelde prijzen 1994-2024
(USD/t) (1)**

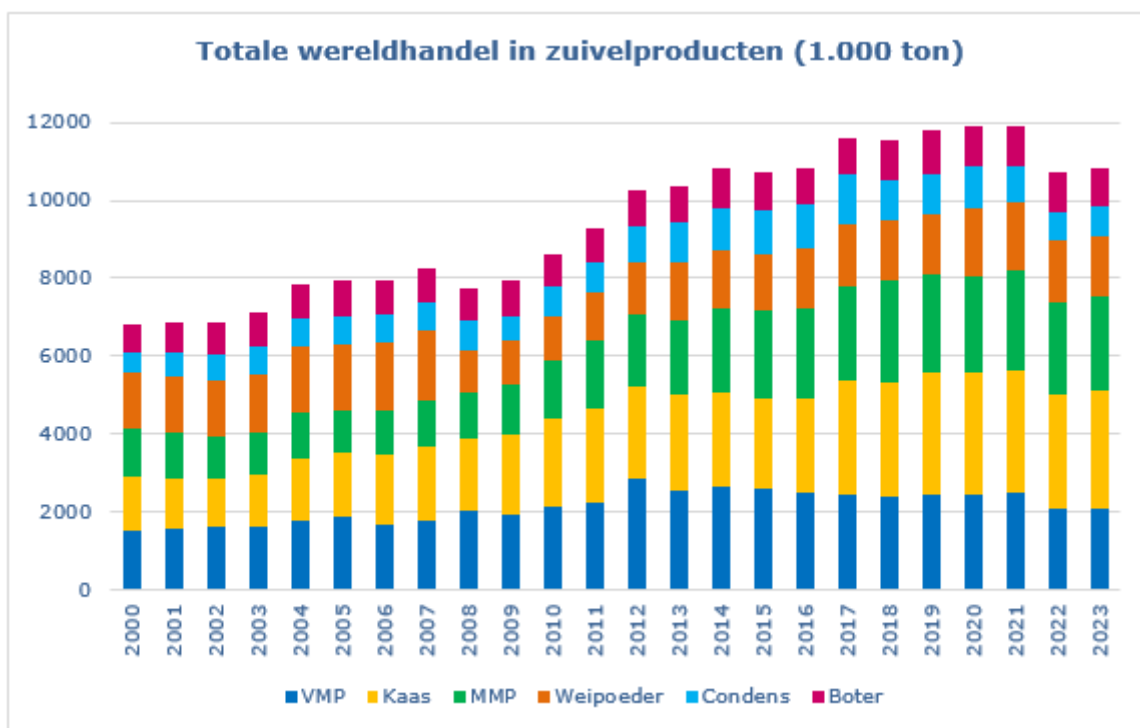

Bron/Source: ZMB/AMI
(1) F.O.B. West-Europese havens / F.O.B. ports Europe occidentale

2.1.4. Wereldzuivelhandel daalt voor het tweede jaar op rij

De wereldhandel, uitgedrukt in melkequivalenten, kende in 2022 voor het eerst in lang een daling. In 2021 tekenden we nog 88,6 mia liter op, terwijl dat in 2022 slechts 84,8 mia liter meer was. In **2023** daalde de internationale handel in zuivelproducten opnieuw lichtjes naar 84,0 mia liter melkequivalenten (-1%), wat ons doet uitkomen onder het niveau van 2020. Voor 2023 betekent dit dat 9% van de wereldmelkproductie uiteindelijk internationaal wordt verhandeld. De wereldhandel steeg in de periode 2010-2023 jaarlijks gemiddeld met 3,3%.

Bron: AMI

De vijf grootste zuivelexporteurs (i.e. EU, USA, Nieuw-Zeeland, Australië en Wit-Rusland) zijn samen goed voor zo'n 70% van de wereldzuivelhandel. Samen bleef hun zuivelexport, uitgedrukt in melkequivalenten, stabiel t.o.v. vorig jaar. De EU exporteerde in **2023** voor bijna 20 miljard euro aan zuivelproducten, dit is in volume 2% meer dan in 2022, maar in waarde 4% minder. Hiermee zijn zuivelproducten het 2^e grootste agrofood exportproduct van de EU. In 2023 exporteerde Nieuw-Zeeland meer zuivel dan het jaar voordien. Vooral de uitvoer naar Algerije en de Verenigde Arabische Emiraten nam toe, terwijl de Nieuw-Zeelandse uitvoer naar China en Indonesië daalde. De USA exporteerde minder zuivelproducten. Vooral de Amerikaanse uitvoer naar Zuidoost-Azië en China viel terug, terwijl de uitvoer naar Mexico wel toenam. Ook Australië voerde minder zuivel uit dan het jaar voordien.

De wereldhandel in **kaas** steeg met 3% in 2023 naar 3 mio ton. Dit getuigt van herstel na de duidelijk lagere groei in 2022 (+1,2%), maar ligt nog onder de groeicijfers van in 2021, 2020 en 2019 (+3% à +4%). Vooral in het vierde kwartaal van 2023 zagen we een sterke stijging in de kaashandel. De EU blijft met kop en nek uitsteken boven de andere kaasexporteurs en neemt de helft van de kaasexport voor zich. De sterkste groei zagen we in Nieuw-Zeeland (+10%). Nieuw-Zeeland concurreert hierdoor stilaan met de USA voor de plaats als 2^e grootste kaasuitvoerder. De grootste daling valt te melden voor Australië (-11%). Met een invoer van ruim 0,4 mio ton blijft het Verenigd Koninkrijk (VK) duidelijk de grootste importeur van kaas, met de EU-27 als beduidende hoofdleverancier. China voert in 2023 maar liefst 25% meer kaas in, wat gerust een interessante evolutie genoemd kan worden. Daarentegen valt de daling van de invoer in Zuid-Korea (-20%), Japan (-11%) en Saoedi-Arabië (-10%) ook op.

De wereldhandel in **boter en boterolie** daalde met 2% in 2023, volgend op een stijging met ruim 8% in 2022. Nieuw-Zeeland houdt zijn marktdominantie en stijgt nog met 5% in volume. De EU stijgt met 15% en verstevigt hiermee haar tweede plaats, goed voor bijna een derde van de totale wereldhandel in boter. De andere grootste boterexporteurs zagen echter allen een duidelijke daling in hun uitvoer (vb. USA: -55%, AU en UA: -45%). China kent een daling van de invoer van boter in 2023, maar blijft wel de grootste invoerder. Daarna volgt de USA, die zijn boterinvoer zag stijgen met 27%.

Volle melkpoeder kent in 2023 een licht herstel (+1%) qua handel, nadat in 2022 nog een daling met bijna 15% werd opgetekend. 2023 vertoonde een grillig patroon, met elk kwartaal een afwisseling tussen af- en toename. Nieuw-Zeeland blijft onbedreigd leider in uitvoervolume en kon zelfs nog een plus optekenen van 3%. Maar ook de EU ziet zijn uitvoer stijgen. Argentinië, Australië en de USA daarentegen exporteerden minder volle melkpoeder. De opnieuw gedaalde vraag vanuit China (-12%) springt in het oog, maar China blijft wel veruit de belangrijkste invoerder, gevolgd door Algerije. Op de derde plaats vinden we Brazilië, waar de volle melkpoederinvoer in 2023 steeg met een duizelingwekkende 102%. Indonesië en Bangladesh zien hun invoer dalen, met respectievelijk -25% en -10%.

De wereldhandel in **magere melkpoeder** steeg met 4% in 2023, na een daling (-3,5%) in 2022. De stijging bevond zich vooral in de eerste jaarthelft van 2023. De grootste uitvoerder blijft de USA. Maar door een daling in volume in 2023 (-3%) en een stijgend exportvolume vanuit de EU (+10%), zijn zowel de EU als de USA nu goed voor elk ongeveer een derde van de wereldhandel in magere melkpoeder. Nieuw-Zeeland ziet zijn uitvoervolume eveneens sterk stijgen (+26%) en neemt hiermee een solide derde plaats in. De grootste invoerder blijft Mexico, die zijn magere melkpoeder bijna uitsluitend uit de USA laat aanvoeren. China (-3%), Indonesië (-16%) en de Filippijnen (-21%) zien hun invoer dalen, terwijl Algerije (+13%) en Vietnam (+16%) meer magere melkpoeder importeerden.

Wereldhandel in zuivelproducten
Exclusief intra-EU-handel

(1.000 ton)	2000	2010	2015	2020	2022	2023 (1)	%23/22
			EU-28	EU-27	EU-27	EU-27	
BOTER & BOTEROLIE							
EU	175	156	178	312	253	288	14
Wereld	741	836	978	1.029	1.007	986	-2
EU-aandeel (%)	24	19	18	30	25	29	16
MAGERE MELKPOEDER							
EU	357	379	695	831	707	780	10
Wereld	357	1.483	2.242	2.483	2.350	2.451	4
EU-aandeel (%)	100	26	31	33	30	32	6
VOLLE MELKPOEDER							
EU	575	447	401	345	234	262	12
Wereld	575	2.120	2.616	2.436	2.075	2.100	1
EU-aandeel (%)	100	21	15	14	11	12	11
KAAS							
EU	526	676	720	1.402	1.333	1.382	4
Wereld	1.308	2.269	2.321	3.155	2.934	3.008	3
EU-aandeel (%)	40	30	31	44	45	46	1
WEI POEDER							
EU		396	538	692	661	689	4
Wereld		1.139	1.430	1.701	1.618	1.515	-6
EU-aandeel (%)		35	38	41	41	45	11
CONDENSMELK							
EU	279	244	356	338	295	319	8
Wereld	512	758	1.112	1.094	726	756	4
EU-aandeel (%)	54	32	32	31	41	42	4

(1) Voorlopig
Bron: AMI

2.1.5. Chinese vraag naar zuivel daalt verder

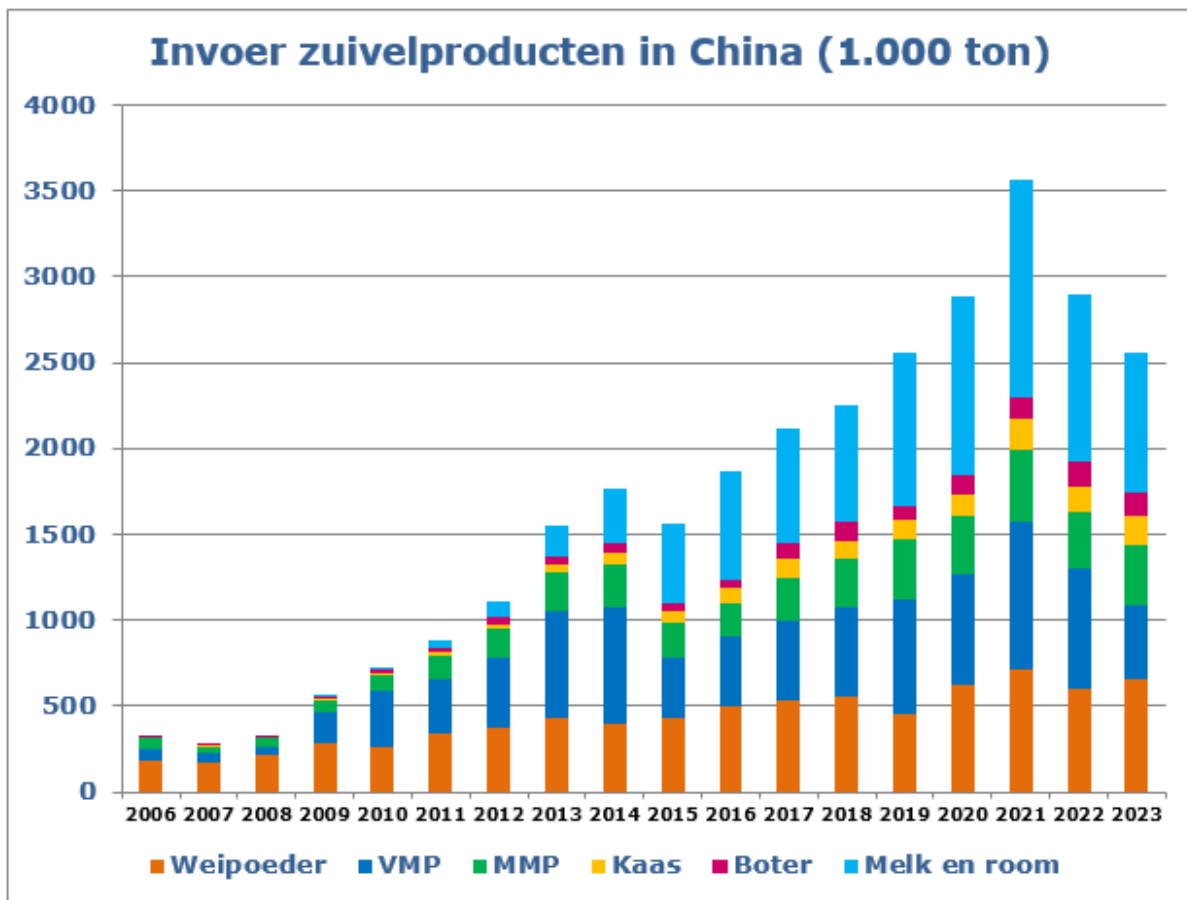
De Chinese vraag kreeg een serieuze knauw in 2022, na een scherpe piek in 2021, maar bleef nog net hoger dan de invoer in 2020. De daling zette zich verder in 2023 en bovendien ook nog in het eerste kwartaal van 2024. De lagere invoer in China in 2022 is terug te brengen op de hoge voorraden die er in de jaren voordien werden opgebouwd, evenals de strenge lock-downs om wille van Covid-19 uitbraken. In 2023 en 2024 ligt de moeilijke economische situatie in China met als gevolg een lage koopkracht voor de bevolking aan de basis, evenals een lager geboorteaantal en een beduidend hogere lokale melk- en zuivelproductie.

In de onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling weergegeven van de invoer van een aantal zuivelproducten. Consumptiemelk en babyvoeding zijn niet in de grafiek opgenomen, hoewel consumptiemelk, uitgedrukt in gewicht, het grootste aandeel heeft in de Chinese invoer.

Volle melkpoeder verliest in **2023** haar positie als belangrijkste bulkinvoerproduct van China en blijft steken op 430.000 ton (-30%). Het is nu aan weipoeder (+10%) om deze plek op te eisen. De invoer van weipoeder steeg in 2023 naar 656.000 ton. De invoer van kaas vertoonde eveneens een stijging naar 178.000 ton (+23%). De invoer van magere melkpoeder steeg naar 347.000 ton (+3%). De invoer van boter daarentegen daalde in 2023 tot 131.000 ton (-9%).

In het eerste kwartaal van **2024** tonen de cijfers een verdeeld beeld. Volle melkpoeder blijft drastisch dalen (-62%), maar ook de boterinvoer daalde verder (-17%), terwijl er een duidelijke stijging is bij weipoeder (+57%) en magere melkpoeder (+13%).

Bron: AMI

